«Astana Venue Management» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінде (бұдан әрі – Серіктестік) сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу нәтижелері туралы аналитикалық анықтама

Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің (Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет) 2023 жылғы 22 ақпандағы № 01-12/157 шығыс хатымен серіктестікке Агенттік төрағасының 2023 жылғы 16 қаңтардағы № 21 бұйрығымен бекітілген сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізудің жаңа үлгілік ережелері (бұдан әрі – ережелер) (Әділет министрлігінде 2023 жылғы 18 қаңтарда № 31713 болып тіркелген) және Агенттік төрағасының 2022 жылғы 30 желтоқсандағы №488 бұйрығымен бекітілген сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу бойынша әдістемелік ұсынымдар жеткізілді.

Сонымен қатар, Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі (Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет) төрағасының бірінші орынбасары У.С. Саркулов 2024 жылға арналған «Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл» №4 үлгілік базалық бағытын іске асыру жоспарын бекітті, оған сәйкес серіктестікке сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу қажет.

Астана қаласы әкімі аппараты басшысының орынбасары Ж.К. Шаукентаев 2024 жылғы 29 наурыздағы бекіткен төртінші үлгілік базалық бағыттағы жобаларды орындау шеңберінде Астана қаласының квазимемлекеттік ұйымдарында сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу кестесімен серіктестік 2024 жылдың 2 мамырында сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізуге кірісуге міндетті.

Жоғарыда көрсетілген жұмысты сапалы және уақтылы орындау мақсатында Серіктестіктің Бас директоры «Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу туралы» 2024 жылдың 22 сәуіріндегі № 01-04/113 бұйрықты шығарды, оған серіктестіктің комплаенс-офицері Д. А. Якуповтың төрағалығымен комиссия құрамы бекітілді. Өткізу кезеңі 2024 жылдың 2 мамырынан бастап 30 мамырына дейін және 2023 жылғы 26 мамырдан бастап 2024 жылдың 30 мамырына дейін қамтылған.

Серіктестіктің корпоративтік порталында 2024 жылдың 17 сәуірде ішкі талдау жүргізу басталғанға дейін 10 жұмыс күні бұрын өткізудің басталуы жарияланды және комиссия құрамына қатысуға ұсыныстар енгізу және/немесе өтінім беру ұсынылды. Ішкі талдау басталған кезде ұсыныстар мен өтінімдер түскен жоқ.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау келесі бағыттар бойынша жүзеге асырылды:

1) бөлімшелердің қызметін қозғайтын нормативтік құқықтық актілерде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау;

2) бөлімшелердің ұйымдық-басқару қызметінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

Ішкі талдау жүргізу кезінде Серіктестіктің қызметі бойынша материалдарды, сондай-ақ ұйымдық-басқару қызметінің құжаттары мен практикасын (Жарғы, регламент, ереже, ішкі нормативтік құжаттар, қызметкерлердің лауазымдық нұсқаулықтары, басқармалар туралы ереже және т.б.) және Серіктестіктің қызметін реттейтін НҚА зерделеу, қорыту жүргізілді.

БӨЛІМШЕЛЕРДІҢ ҚЫЗМЕТІНЕ ӘСЕР ЕТЕТІН НОРМАТИВТІК ҚҰҚЫҚТЫҚ АКТІЛЕРДЕГІ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРІН АНЫҚТАУ

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі 1

Серіктестіктің бас директоры Жарғының 5-бөлімі, 19-тармағы, 10- тармақшасына сәйкес Серіктестіктің қызметін реттейтін 29 ішкі құжатты бекітеді.

Талдау жүргізу кезінде 29 ішкі құжаттан 25 құжат мемлекеттік тілде бар.

Келесі құжаттар тек орыс тілінде: серіктестік қызметкерлерінің дербес деректерін жинау, өңдеу және қорғау ережелері, ішкі еңбек тәртібі ережелері, серіктестіктің коммерциялық және қызметтік құпиясы туралы ереже, серіктестіктің есеп саясаты.

Қазақстан Республикасы Конституциясының 7-бабына және «Қазақстан Республикасындағы тіл туралы» ҚР Заңының (бұдан әрі – Заң) 4-бабына сәйкес қазақ тілі Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі болып табылады.

Мемлекеттік тіл-мемлекеттің бүкіл аумағында қоғамдық қатынастардың барлық салаларында қолданылатын мемлекеттік басқару, заң шығару, сот ісін жүргізу және іс жүргізу тілі.

Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К. Тоқаев өзінің Қазақстан халқына Жолдауында өмірдің барлық салаларында мемлекеттік тілдің таралуы мен мәртебесін арттыру туралы мәселені бірнеше рет көтерді.

Мемлекеттік тілде ішкі құжаттаманың болмауы қазақ тілінде сөйлейтіндер үшін ақпаратқа қолжетімділікті шектеуге әкеп соғады және ішкі ережелерді, басқарма ережелерін, лауазымдық нұсқаулықтарды түсінбеуге әкелуі мүмкін, бұл сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің туындауына жағдай туғызады, яғни ішкі регламенттеуші құжаттарды түсінбеуінен қызметкерлер өз қалауы бойынша шешім қабылдауы мүмкін.

Ұсыныс -1

Ішкі нормативтік құжаттаманың мемлекеттік және орыс тілдерінде жүргізілуі камтамасыз етілсін (серіктестік қызметкерлерінің дербес деректерін жинау, өңдеу және қорғау ережелері, ішкі еңбек тәртібі ережелері, серіктестіктің коммерциялық және қызметтік құпиясы туралы ереже, серіктестіктің есептік саясаты).

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі -2

«Мемлекеттік сатып алу туралы» ҚР Заңының 12-бабы, 4-тармағының 3-тармақшасына сәйкес, өнім беруші онымен жасалған мемлекеттік сатып алу туралы шарт бойынша өз міндеттемелерін орындамаған не тиісінше орындамаған жағдайларда, Тапсырыс беруші әлеуетті өнім берушінің немесе өнім берушінің Қазақстан Республикасының Мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасын бұзу фактісі туралы өздеріне белгілі болған күннен бастап күнтізбелік отыз күннен кешіктірмей осындай әлеуетті өнім берушіні немесе өнім берушіні мемлекеттік сатып алудың жосықсыз қатысушысы деп тану туралы сотқа талап-арызбен жүгінуге міндетті.

Заңнама талаптарын орындамау әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекстің 207-бабының 10-тармағына сәйкес 30 АЕК мөлшерінде әкімшілік жауапкершілікке әкеп соғады.

Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезіндегі өзара іс-қимыл процедурасы 2021 жылғы 5 қарашадағы № 01-04/344 бұйрығымен бекітілген «Astana Venue management» ЖШС тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алуды ұйымдастыру және өткізу кезіндегі құрылымдық бөлімшелер мен қызметкерлердің өзара іс-қимыл регламентімен реттеледі.

Мәселен, Регламенттің 23-тармағында сатып алу бастамашысы өнім беруші тарапынан Шарт талаптарын бұзу фактісі анықталған жағдайда, уақтылы шаралар қабылдау үшін заң басқармасы мен мемлекеттік сатып алу басқармасына қызметтік жазбамен бір күн ішінде хабарлауға міндетті екендігі анықталды.

Сонымен қатар, регламенттің бұл талабы тиісті дәрежеде орындалмайды. Мысалы, «Р.Н. Арапова ЖК» жеткізушісі бойынша ақпарат талап қоюдың соңғы мерзімі аяқталғанға дейін бір күн бұрын заң басқармасына жеткізілді. "Медфармимпорт" ЖШС бойынша құжаттар талап қою мерзімінің соңғы күні ұсынылды.

Бұл ретте, ақпараттандыруды осы жұмыс міндеттеріне кірмейтін мемлекеттік сатып алу басқармасы жүзеге асырды.

Ақпаратты ұсынбау бақылаудың жоқтығын да, ақпаратты әдейі жасыруды да көрсетуі мүмкін.

Ұсыныс 2

Шарттардың орындалуын мониторингілеу бөлігінде регламенттің талаптары туралы сатып алуға бастамашы болған басқарма қызметкерлерін қосымша оқытуды жүргізу.

БӨЛІМШЕЛЕРДІҢ ҚЫЗМЕТІН ҚОЗҒАЙТЫН НОРМАТИВТІК ҚҰҚЫҚТЫҚ АКТІЛЕРДЕ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРІН АНЫҚТАУ

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі - 3

«Astana Venue Management» ЖШС (бұдан әрі-Серіктестік) квазимемлекеттік сектордың 100% субъектісі болып табылады.

Астана қаласы әкімдігінің 2020 жылғы 22 қыркүйектегі № 501-1987 қаулысына сәйкес серіктестікке Бейбітшілік және Келісім сарайы және «Бәйтерек» монументі объектілері (бұдан әрі – объектілер/ ескерткіштер) сенімгерлік басқаруға берілді, олар өз кезегінде Астана қаласының жергілікті маңызы бар тарих және мәдениет ескерткіштері болып табылады.

Қазіргі уақытта серіктестікке объектілердің (ескерткіштердің) тірек конструкцияларын техникалық тексеру жұмыстарын сатып алу қажет.

«Тарихи-мәдени мұра объектілерін қорғау және пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Заңының 32-бабын басшылыққа ала отырып, тарих және мәдениет ескерткішіндегі ғылыми-қалпына келтіру (реставрациялау) жұмыстарына мыналар жатады:

1)ғылыми зерттеу;
2) консервация;
3) қалпына келтіру;
4) қайта құру
5) жөндеу;
6) құрылғы.

Бұл ретте, ғылыми зерттеу-бұл тарих және мәдениет ескерткішін сақтау бойынша жүзеге асырылатын қажетті жұмыстардың, оның ішінде ғылыми-жобалық құжаттаманы әзірлеу барысында жүзеге асырылатын жұмыстардың санасын, сақталу дәрежесін зерделеуге, бағалауға және көлемін айқындауға бағытталған іс-шаралар кешені.

ҚР Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 19 қарашадағы №702 бұйрығымен бекітілген Ғимараттар мен құрылыстардың сенімділігі мен тұрақтылығын техникалық тексеруді жүзеге асыру қағидаларына сәйкес, ғимараттар мен құрылыстардың сенімділігі мен орнықтылығын техникалық тексеру «Тарихи-мәдени мұра объектілерін қорғау және пайдалану туралы» ҚР Заңында көзделмеген бұзылу қаупі бар жауапты (көтергіш) элементтер мен

қосылыстардағы ақаулар мен зақымдарды, қолданылған құрылыс материалдарының сапалық көрсеткіштерінің сәйкессіздігін және басқа да жағдайларда анықтау үшін қолданылады.

Бұл ретте, сарапшы не ұйым егжей-тегжейлі аспаптық тексеру жүргізу кезінде ғимараттар мен құрылыстардың сенімділігі мен тұрақтылығына техникалық тексеру жүргізу кезінде аккредиттелген мамандандырылған зертхананы тартады.

Тарих және мәдениет ескерткіштері болып табылатын объектілерде жөндеу жұмыстарын жүргізу кезінде серіктестікке қалай әрекет ету керектігін және қандай заңнаманы басшылыққа алу керектігін түсінбейтін бірқатар мәселелер бар.

1) ғимараттар мен құрылыстардың тірек конструкцияларын техникалық тексеру жұмыстары ғылыми зерттеу жүргізу жұмыстарына кіре ме, не жұмыстың бұл түрін жеке сатып алу қажет пе;

2) егер техникалық зерттеп-қарауды ғылыми зерттеуден бөлек сатып алу қажет болған жағдайда, техникалық зерттеп-қараудың ескерткіш болып табылатын ғимаратта жүргізілуіне байланысты әлеуетті өнім берушілерден ғылыми-қалпына келтіру (реставрациялау) жұмыстарына лицензияның болуын талап ету қажет пе;

3) техникалық тексерудің орнына ғылыми зерттеу жүргізу қажет болған жағдайларда, қандай компаниялар мамандандырылған зертхананы тарта отырып, жоғарыда аталған зерттеуді жүргізе алады. Қандай компаниялардың ғимараттар мен құрылыстардың тірек конструкцияларына техникалық тексеру жүргізуге аккредитациясы, сондай-ақ ғылыми - қалпына келтіру (реставрациялау) жұмыстарын жүргізуге лицензиясы бар.

4) ескерткіштерге ағымдағы жөндеу жүргізу кезінде ғылыми зерттеу жүргізу қажет пе;

5) Мемлекеттік сатып алуды өткізу кезінде, сатып алу объектісін сәйкестендіру үшін, оны мемлекеттік сатып алу порталында сипаттау үшін goszakup.gov.kz. «ғылыми-жобалық құжаттаманы әзірлеу жөніндегі жұмыстар» тауарлар, жұмыстар және көрсетілетін қызметтер жіктеуішінде (КТР) тиісті код жоқ.

Осыған байланысты Серіктестік «Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің Мәдениет комитеті» ММ, сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігінің Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитеті» РММ қолданыстағы мәселелер бойынша түсініктеме алу үшін хат жазды. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу кезінде жауап алынған жоқ.

Осы мәселелердің реттелмеуі қолданыстағы заңнаманың бұзылуына, мемлекеттік сатып алу конкурстарына әлеуетті қатысушылардың құқықтарына

нұксан келтіруге не техникалық тексерулердің толық емес көлемін жүргізуге әкеп соғуы мүмкін.

Ұсыныс 3

Мемлекеттік басқару органына тарих және мәдениет ескерткіштерін техникалық тексеру рәсімін реттеу туралы ұсыныстар енгізу.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі – 4

Қорлар мен негізгі құралдарды сатып алуға арналған шығыстарды жоспарлау кезінде бюджеттік өтінімді жасау және ұсыну ережелерінің 47-тармағына сәйкес есепке қорлардың немесе негізгі құралдардың әрбір түрі бойынша кемінде үш прайс-парақ қоса беріледі, сондай-ақ есептер шығыстардың әрбір түрі бойынша негіздемелермен және міндетті түрде таратып жазумен ұсынылуы тиіс.

Жоғарыда көрсетілген ережелерге сәйкес, тапсырыс берушілер бюджетті қалыптастыру кезінде әлеуетті өнім берушілерге бағаның өсуіне байланысты да, жоғары бағаға байланысты да мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезінде өзекті болмауы мүмкін коммерциялық ұсыныстарды ұсыну туралы сұрау салумен жүгінуге мәжбүр.

Сонымен қатар, тапсырыс берушілер сатып алу бюджетін жасанды ұлғайту мақсатында таныс кәсіпкерлерге Тауарларға, жұмыстарға, қызметтерге «көтерілген» бағалары бар үш коммерциялық ұсыныс алу үшін жүгінетін жағдайлар болуы мүмкін.

Өздеріңіз білетіндей, көбінесе бюджет қаражатын ұрлау ниеті бюджетті жоспарлау кезеңінде қалыптасады, сатып алуды өткізу кезеңдерінде «өзінің» жеткізушісін лоббизммен және қабылдау кезеңімен жүзеге асырылады.

Осыған байланысты тапсырыс берушіден тәуелсіз сенімді, даусыз көздерге сүйене отырып, бюджетті жоспарлау мүмкіндігі ерекше маңызға ие.

Бұл ретте, «Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңның 2-бабы, 29- тармақшасына сәйкес тауарларға, жұмыстарға, көрсетілетін қызметтерге бағалардың дерекқоры- мемлекеттік сатып алу қорытындылары бойынша тауарларға, жұмыстарға, көрсетілетін қызметтерге қалыптасқан ең төменгі, орташа және ең жоғары бағалар туралы мәліметтерді қамтитын мемлекеттік сатып алу веб-порталының бөлігі болып табылатын ақпараттық кіші жүйе (бұдан әрі-База бағалар).

Яғни, база үшін құқықтық негіз бар, алайда ол өмірде іске асырылмаған, бұл мемлекеттік сатып алудың барлық субъектілерін бюджет қаражатын ұрлау мақсатында сатып алу бағасын жасанды түрде ұлғайтты деп айыптау тәуекеліне қояды.

Серіктестікте 2023 жылы жүргізілген ішкі талдау нәтижелері бойынша тәуекел туралы ақпарат және оның алдын алу бойынша ұсыныстар 2023 жылғы 28 қыркүйектегі № 01-13/424 шығыс хатымен Астана қаласының Активтер

және мемлекеттік сатып алу басқармасына, 2023 жылғы 17 қазандағы №01-13/472 шығыс хатымен Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігіне жіберілді.

Қаржы министрлігі 2024 жылғы 14 ақпандағы № КК-05-КК/496-И шығыс хаты арқылы аралық жауап берді. Серіктестік түпкілікті жауап алмағанына, ал сыбайлас жемқорлық тәуекелінің алдын алмағанына байланысты бұл мәселені Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметтен қарауға бастамашылық жасау қажет.

Ұсыныс 4

Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің (Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет) Астана қаласы бойынша Департаментіне «Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңның 2-бабының 29) тармақшасында көзделген «Тауарларға, жұмыстарға, көрсетілетін қызметтерге бағалар дерекқоры» ақпараттық кіші жүйесін әзірлеу және енгізу қажеттілігі туралы хат жолдау.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі – 5

Серіктестіктің негізгі қызметіне байланысты сенімгерлік басқаруға уәкілетті органның шешімі бойынша объектілердің жұмыс істеуін қамтамасыз ету мақсатында, оның ішінде тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алу есебінен қалалық коммуналдық жылжымайтын мүлік объектілері беріледі.

Алайда, объектіні беру кезінде объект балансқа қабылданған жағдай туындайды, алайда коммуналдық қызметтерді, электр энергиясын, күзет, клининг, Технологиялық жабдыққа қызмет көрсетуді және басқаларын сатып алуға байланысты барлық шарттар конкурс қорытындысы шығарылғанға дейін жасалуы мүмкін емес. Конкурсты өткізу 1,5-2 айға, сондай-ақ конкурс қайталанған немесе конкурс қорытындыларына шағымданған кезде одан да көп уақытты алуы мүмкін.

Осыған байланысты, уәкілетті органның объектіні Тапсырыс берушіге беру туралы шешімін қабылдау кезінде оның қызметін үзіліссіз жұмыс істеу мақсатында шұғыл қамтамасыз етуге шаралар қабылданады, Тапсырыс беруші жаңа объект берілген сәтте Конкурс қорытындысы шығарылғанға дейін Заңның 39-бабының 50-тармағы бойынша мемлекеттік сатып алу туралы шарт жасасуға мәжбүр болады. Алайда, осы негіз бойынша шарт жасасуға тек қаңтарда ғана жол беріледі, ал осы негізді жылдың басқа айларында қолдану бірінші басшыға әкімшілік айыппұл салуға әкеп соғатын бұзушылық болып табылады.

Басшы объектінің жұмыс істеуі үшін жауапкершілікті өз мойнына алып, конкурстардың қорытындысы шығарылғанға дейінгі кезеңге барлық қажетті шарттарды жасасатын жағдай болуы мүмкін, ол үшін оған 100 АЕК-тен бірнеше айыппұл салынатын болады.

Айыппұлдардың жиынтық құны басшының бірнеше айлық жалақысына тең болуы мүмкін екенін ескере отырып, басшы Айыппұлдарды төлеудің баска көздерін іздеуге мәжбүр болатын жағдай болуы мүмкін.

Серіктестікте 2023 жылы жүргізілген ішкі талдау нәтижелері бойынша тәуекел туралы ақпарат және оның алдын алу бойынша ұсыныстар 2023 жылғы 28 қыркүйектегі № 01-13/424 шығыс хатымен Астана қаласының Активтер және мемлекеттік сатып алу басқармасына, 2023 жылғы 17 қазандағы № 01-13/472 шығыс хатымен Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігіне жіберілді.

Қаржы министрлігі 2024 жылғы 14 ақпандағы № КК-05-КК/496-И шығыс хаты арқылы аралық жауап берді. Серіктестік түпкілікті жауап алмағанына, ал сыбайлас жемқорлық тәуекелінің алдын алмағанына байланысты бұл мәселені Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметтен қарауға бастамашылық жасау қажет.

Ұсыныс 5

Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің (Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет) Астана қаласы бойынша Департаментіне жолдамасына «Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңның 39-бабы 3-тармағының 50-тармақшасына мынадай толықтырулар енгізілсін:

«егер мұндай мемлекеттік сатып алу жылдың бірінші айында жүзеге асырылса,» деген сөздерден кейін «объектіні Тапсырыс берушіге бір жыл ішінде берген жағдайда» деген сөздермен толықтырылсын.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі – 6

«Қазақстан Республикасындағы Сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» 2001 жылғы 16 шілдедегі № 252 Заңның 64-1-бабы, 1-тармағына сәйкес жобаларға ведомстводан тыс кешенді сараптаманы сараптама ұйымдары жүргізеді және техникалық-экономикалық негіздемелердің немесе жобалау-сметалық құжаттаманың тиісті бөлімдері (бөліктері) бойынша аттестатталған сарапшылар жүзеге асырады.

Сараптама ұйымдарын аккредиттеу қағидаларының 5-тармағына сәйкес көрсетілетін қызметті алушыны аккредиттеуді уәкілетті орган жүргізеді және мемлекеттік монополияға жатқызылған жобаларды қоспағанда, құрылысқа арналған жобаларға (техникалық-экономикалық негіздемелер мен жобалау-сметалық құжаттамаға) міндетті ведомстводан тыс сараптаманы жүзеге асыру құқығына аккредиттеу туралы куәлікпен расталады.

Алайда, жоғарыда көрсетілген куәлік «Рұқсаттар және хабарламалар туралы» Заңның 1 және 2 – қосымшаларына сәйкес бірінші және екінші санаттағы рұқсаттар тізбесінде жоқ, ал мемлекеттік сатып алу порталында (бұдан әрі-Портал) рұқсат құжаттарын автоматты түрде толтыру «Рұқсаттар және хабарламалар туралы» Заңға сәйкес тізбеден ғана мүмкін болады.

Осыған байланысты «Рұқсаттар және хабарламалар туралы» Заңда көзделмеген рұқсат беру құжаттарын таңдау мүмкін емес, бұл Тапсырыс беруші тарапынан толық емес біліктілік талаптарын толтырудың себебі болып табылады және кейіннен өнім берушілердің шағымдары үшін негіз болып табылады.

Осыған байланысты, «Рұқсаттар және хабарламалар туралы» Заңның тізбесінде көзделмеген рұқсат беру құжатын толтыру мүмкін результатестігі нәтижесінде осы қызметті жүзеге асыруға құқығы жоқ басқа әлеуетті өнім берушілерге қатысуға мүмкіндік береді.

Портал жұмысындағы олқылықты пайдалана отырып, тиісті аккредиттеу туралы куәлігі жоқ компанияны ұтып алуға мүдделі сатып алушы куәлікті талап етпей конкурс жариялайтын жағдай болуы мүмкін, бұл кейіннен мемлекеттің мүдделеріне нұқсан келтіруі мүмкін.

Мемлекеттік сатып алу жүйесін интеграциялау elicense.kz тапсырыс берушілер мен жеткізушілерге порталда біліктілік талаптары туралы конкурстық құжаттамаға қосымшаны қалыптастыру кезінде лицензиялау жүйесін дұрыс және тиімді пайдалануға мүмкіндік береді.

Серіктестікте 2023 жылы жүргізілген ішкі талдау нәтижелері бойынша тәуекел туралы ақпарат және оның алдын алу бойынша ұсыныстар 2023 жылғы 28 қыркүйектегі № 01-13/424 шығыс хатымен Астана қаласының Активтер және мемлекеттік сатып алу басқармасына, 2023 жылғы 17 қазандағы № 01-13/472 шығыс хатымен Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігіне жіберілді.

Қаржы министрлігі 2024 жылғы 14 ақпандағы № КК-05-КК/496-И шығыс хаты арқылы аралық жауап берді. Серіктестік түпкілікті жауап алмағанына, ал сыбайлас жемқорлық тәуекелінің алдын алмағанына байланысты бұл мәселені Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметтен қарауға бастамашылық жасау қажет.

Ұсыныс 6

Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің (Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет) Астана қаласы бойынша департаментіне заңнаманы жетілдіру туралы мынадай ұсыныстар жолдау: «мемлекеттік сатып алу жүйесін elicense.kz порталда құқығына аккредиттеу туралы куәлікті таңдау мүмкіндігі үшін, мемлекеттік монополияға жатқызылған жобаларды қоспағанда құрылысқа арналған жобаларға (техникалық-экономикалық негіздемелер мен жобалау-сметалық құжаттама) міндетті кешенді ведомстводан тыс сараптаманы жүзеге асыру».

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі – 7

Конкурсқа қатысушылар көбінесе құжаттардың толық пакетінсіз өтінім береді және өтінімді сәйкестендірмейді, бұл конкурсқа қатысу ниетінің ойланбағанын көрсетеді. Мұндай жағдайлар тауарларды жеткізу, жұмыстар жүргізу, қызметтер көрсету мерзімдерінің бұзылуына әкеледі.

Мысалы, жазғы уақытта күніне 2000-нан астам адам қатысатын және террористік тұрғыдан осал объект болып табылатын қыс мезгілінде 800 адам қатысатын Астананың көрнекті объектілерінің бірі болып табылатын Бәйтерек монументінің объектісі бойынша 2021 жыл кезеңінде объектіні күзету қызметі бойынша 4 рет конкурс өткізілді. Конкурс алғаш рет 2020 жылғы 23 желтоқсанда жарияланғанын ескере отырып, өтінімдерді алғаш қабылдаған сәттен бастап шарт жасасқан сәтке дейінгі конкурстық рәсімдердің ұзақтығы 7 айды құрады.

Әрбір жарияланған конкурсқа тұрақты негізде екі компания қатысты.

Конкурстардың әрқайсысында кезекпен компаниялардың бірі конкурстық құжаттама талаптарына сәйкес деп танылды, екінші компания бұл ретте өзінің өтінімін жетіспейтін құжаттармен толықтырған жоқ, бұл конкурстық ортаның болмауына байланысты конкурстардың бұзылуына әкелді (2 және одан да көп қатысушы жіберілді).

Тек 2021 жылдың 30 шілдесінде екіден аз өтінім берілуіне байланысты конкурстың жалғыз қатысушысымен өткізілмеген сатып алулар бойынша бір көзден шарт жасалды.

Өнім берушілердің бұл ұстанымы конкурстың қорытындыларын уақтылы шығару және жеңімпазбен мемлекеттік сатып алу туралы шарт жасасу үшін Тапсырыс берушіге кедергілер туғызатын жосықсыз көзқарасты көрсетеді, бұл Тапсырыс берушіге зиян келтіреді.

Осыған байланысты, жосықсыз көзқарасты болдырмау, мемлекеттік сатып алуға қатысу кезінде әлеуетті өнім берушілердің жауапкершілік деңгейі мен хабардарлығын арттыру мақсатында конкурстарды шексіз, нәтижесіз өткізуді болдырмайтын пәрменді шаралар қажет.

Серіктестікте 2023 жылы жүргізілген ішкі талдау нәтижелері бойынша тәуекел туралы ақпарат және оның алдын алу бойынша ұсыныстар 2023 жылғы 28 қыркүйектегі № 01-13/424 шығыс хатымен Астана қаласының Активтер және мемлекеттік сатып алу басқармасына, 2023 жылғы 17 қазандағы № 01-13/472 шығыс хатымен Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігіне жіберілді.

Қаржы министрлігі 2024 жылғы 14 ақпандағы № КК-05-КК/496-И шығыс хаты арқылы аралық жауап берді. Серіктестік түпкілікті жауап алмағанына, ал сыбайлас жемқорлық тәуекелінің алдын алмағанына байланысты бұл мәселені Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметтен қарауға бастамашылық жасау қажет.

Ұсыныс 7

Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің (Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет) Астана қаласы бойынша департаментіне заңнаманы жетілдіру туралы мынадай ұсыныстар жолдау:

1. Құжаттар топтамасы толық ұсынылмаған жағдайларда, оның ішінде өтінімдерді толықтыру мүмкіндігінен кейін өтінімді қамтамасыз етуді ұстап қалу ұсынылады.

2. "Мемлекеттік сатып алу туралы" Заңның 29-бабының 3-тармағын мынадай мазмұндағы 3-тармақшамен толықтыру ұсынылады:

3) егер конкурсқа қатысуға бір әлеуетті өнім беруші жіберілсе, бұл ретте бір көзден алу тәсілімен мемлекеттік сатып алуға қатысуға шақыру конкурсқа қатысуға өтінім берген әлеуетті өнім берушіге жіберіледі. Жасалған мемлекеттік сатып алу туралы шарттың бағасы конкурсқа қатысуға өтінімде көрсетілген әлеуетті өнім берушінің конкурстық баға ұсынысынан аспауға тиіс.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі – 8

Мемлекеттік сатып алу жоспарына сәйкес серіктестікте жоспардың 650-ге жуық тармағы бар, оның ішінде жоспардың 500-ден астам тармағы баға ұсыныстарын сұрату тәсілімен жоспарланған. Жоспардың көптеген тармақтарын ескере отырып, Тапсырыс беруші тарапынан байқаусызда қате әрекеттерге байланысты баға ұсыныстарын сұрату тәсілімен сатып алуды жариялау кезінде техникалық қателік жіберуге жол берілмейді. Алайда, мемлекеттік сатып алу порталында бюджетті түзету не орынсыз және бюджеттен алып тастау жағдайларын қоспағанда, хабарландыруды кері қайтарып алу немесе редакциялау көзделмеген.

Қатені түзету Тапсырыс берушінің сатып алудан өз бетінше бас тартуы және қайта хабарландыру арқылы мүмкін болады. Алайда, бұл әрекет сонымен қатар маманның айлық жалақысымен салыстырылатын айыппұлға әкеп соғады және оны айыппұлдан жалтарудың немесе айыппұл төлеудің заңсыз жолдарын іздеуге итермелеуі мүмкін.

Серіктестікте 2023 жылы жүргізілген ішкі талдау нәтижелері бойынша тәуекел туралы ақпарат және оның алдын алу бойынша ұсыныстар 2023 жылғы 28 қыркүйектегі № 01-13/424 шығыс хатымен Астана қаласының Активтер және мемлекеттік сатып алу басқармасына, 2023 жылғы 17 қазандағы № 01-13/472 шығыс хатымен Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігіне жіберілді.

Қаржы министрлігі 2024 жылғы 14 ақпандағы № КК-05-КК/496-И шығыс хаты арқылы аралық жауап берді. Серіктестік түпкілікті жауап алмағанына, ал сыбайлас жемқорлық тәуекелінің алдын алмағанына байланысты бұл мәселені Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметтен қарауға бастамашылық жасау қажет.

Ұсыныс 8

Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің (Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет) Астана қаласы бойынша департаментіне заңнаманы жетілдіру туралы мынадай ұсыныстарды жолдау: қатені өз бетінше анықтаған кезде өтінімді қабылдау мерзімі аяқталғанға дейін жарияланған сатып алуды кері қайтарып алуға, редакциялауға мүмкіндік беру.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі – 9

Серіктестік 2023 жылы өткізген мемлекеттік сатып алу нәтижесінде № 10592345-1, 10587520-1, 10593190-1 хабарландыруларымен «SKA Technologies» ЖШС БСН: 210340006598 (бұдан әрі - Жеткізуші) жеңімпаз болып анықталды. Шарт 2023 жылғы 6 қыркүйекте келісуге жіберілген сәтте онім берушіде «Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңның (бұдан әрі – Заң) 6-бабына сәйкес мемлекеттік сатып алуға қатысуға байланысты шектеулер болды. Қолда бар шектеулерге қарамастан, жеткізуші 2023 жылғы 26 қазандағы №10906591-1 хабарландыруға қатысып, қорытындылар туралы хаттамаға сәйкес жеңімпаз атанды.

«SKA Technologies» ЖШС контрагентін тексеру кезінде осы ұйымның басшысы Калыков Данияр Нурланович та бір мезгілде «KMO ltd» ЖШС БСН: 220840006240 басшысы болып табылатыны анықталды, ол Заңның 12-бабы, 4-тармағының 2-тармақшасына сәйкес 2023 жылғы 28 наурыздан бастап жосықсыз қатысушылар тізілімінде тұрады.

Заңның 12-бабына сәйкес осы баптың 4-тармағы бірінші бөлігінің 2- тармақшасында көзделген негіз бойынша мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылар тізіліміне енгізілген әлеуетті өнім берушілер уәкілетті орган оларды мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылар деп тану туралы шешім қабылданған күннен бастап жиырма төрт ай ішінде мемлекеттік сатып алуға қатысуға жіберілмейді.

Заңның 6-бабының 1-тармағы 3-тармақшасына сәйкес, егер мемлекеттік сатып алуға қатысуға үміткер әлеуетті өнім берушінің басшысы мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылар тізіліміндегі заңды тұлғаларды басқарумен, мекемемен, жарғылық капиталына қатысумен байланысты болса, әлеуетті өнім берушінің өткізілетін мемлекеттік сатып алуға қатысуға құқығы жоқ.

Бүгінгі таңда жеткізуші басқа хабарландыруларға да қатысады және «Жасалмаған» мәртебесі бар 200-ден астам келісімшартқа ие. Мемлекеттік сатып алу порталындағы шарттар тізіліміне сәйкес Өнім берушіде бірде-бір ресімделген немесе жарамды шарт жоқ.

Егер бірінші жеңімпазда мемлекеттік сатып алуға қатысуға байланысты шектеулер болған жағдайда, Заңның 6-бабына сәйкес шарт біржақты тәртіппен бұзылады және шарт мәртебесі «жасалмаған» күйге ауысады. Бұдан әрі шарт

Жоғарыда көрсетілген хабарландыруларда екінші жеңімпаз «Рахметов Нұржан» сол бір әлеуетті өнім беруші ЖСН 230740007623 болып табылады. Шартты екінші жеңімпазға келісу үшін жібергеннен кейін, өнім беруші серіктестікке тауарды мәлімделген спецификациядан төмен сапада ұсыну немесе ұқсас арзан тауарға ауыстыру немесе соманы ұлғайту туралы шартқа қосымша келісім жасауға хабарласты. Егер Тапсырыс беруші оның шарттарына келіссе, онда ол шартқа қол қояды.

Заңның 12-бабы, 4-тармағының 2-тармақшасына сәйкес мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылардың тізілімі мемлекеттік сатып алу туралы шарт жасасудан жалтарған жеңімпаздар айқындаған әлеуетті өнім берушілердің тізбесін береді. Жасалмаған келісімшарт үшін санкция тек жеңімпаз үшін қарастырылған. Егер екінші жеңімпаз шартқа қол қоймаса, онда бұл өнім беруші мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылардың тізіліміне кірмейді.

2023-2024 жылдары мұндай жағдайлар бірнеше рет қайталанды. Нәтижесінде, серіктестік орталықтан тепкіш сорғы, кәріз станциясы, жоғары қысымды орталықтан тепкіш сорғы, картасы бар сервер сияқты бірқатар тауарларды уақытында сатып ала алмады.

Сондай-ақ ұқсас жағдайлары бар бірқатар жеткізушілер бар, мысалы, «Asia bastau parts» ЖШС БСН: 230440027429, «Aroma trade» ЖШС БСН: 230540015617, «Llc aa group» ЖШС БСН 240340011282.

Шарттар тізіліміне сәйкес, мемлекеттік сатып алудың электрондық порталында тек 2023 жылы «жасалмаған» мәртебесі бар шарттардың саны -26, 226 жазбаны құрайды. Яғни, 20 мыңнан астам сатып алу жоспарланған мерзімде жүргізілмеген. Мұның бәрі, сайып келгенде, әртүрлі мемлекеттік бағдарламалардың, іс-шаралар жоспарларының орындалу мерзімдерінің бұзылуына әкеледі және мемлекеттік ұйымдар қызметінің процестерін бұзады.

Ұсыныс 9

Мемлекеттік басқару органына мемлекеттік сатып алудың екінші жеңімпазының жауапкершілігінің жоқтығын пайдалана отырып, Тапсырыс берушілерді айла-шарғы жасау мүмкіндігін заңнамалық алып тастау қажеттігі туралы хат жолдансын.

Комиссия төрағасы:

Комплаенс-офицер» Д. Якупов

Комиссия мүшелері:

Бас директордың
Қаржы және экономика
жөніндегі орынбасары Л.В. Эффа

Бас директордың
құқықтық мәселелер
жөніндегі орынбасары К.С. Әбжан

Заң басқармасының
бастығы А.А. Мухамеджарова

Коммерциялық мәселелер
жөніндегі басқарма бастығы Е.Ф. Демидович

Мемлекеттік сатып алу
басқармасының бастығы В.К. Хусаинова

ТАНЫСТЫРЫЛДЫ:

Бас директор М.Т. Хасенов